

АНАЛІЗ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі запропоновано рекомендації щодо покращення економічних показників підприємства. Здійснено оцінку фінансової стійкості в системі управління підприємствами сільськогосподарської діяльності у Вінницькій області.

Ключові слова: підприємство, аналіз, облік.

Abstract

The paper offers recommendations for improving the economic performance of the enterprise. The financial stability in the management system of agricultural enterprises in Vinnitsa region has been evaluated.

Keywords: enterprise, analysis, accounting.

Вступ

Умови господарювання, в яких перебувають вітчизняні підприємства, вимагають від керівництва адекватних механізмів реагування на динамічні зміни зовнішнього середовища, постійно зростаючі вимоги споживачів та велику конкуренцію на ринках. Саме тому, обов'язковими умовами існування підприємств в конкурентних умовах є виробництво високо конкурентоспроможної продукції. В час підвищення процесів глобалізації в економіці, забезпечення фінансової стійкості та управління нею є одним із пріоритетних завдань.

Мета роботи полягає в формуванні пропозицій з удосконаленні процесу аналізу фінансової стійкості для підвищення ефективності управління діяльністю підприємств.

Основна частина

Фінансово стійким є таке підприємство, яке характеризується наступними ознаками [1]:

- має високий рівень платоспроможності (здатності відповідати за своїми зобов'язаннями);
- має високий рівень кредитоспроможності (здатності платити за кредитами, виплачувати відсотки за ними і погашати їх точно в строк);
- має високий рівень рентабельності (здатність отримувати такий рівень прибутковості, який дозволяє нормально і стійко розвиватися, вирішуючи при цьому проблему взаємини акціонерів і менеджерів за рахунок підтримки на достатньому рівні дивідендів і курсу акцій підприємства);
- має високу ліквідність балансу (здатність покривати свої пасиви активами відповідної і перевищує терміновості перетворення їх на гроші).

Систематизувавши думки численних авторів, а також матеріали довідників, можна виокремити такі внутрішні фактори впливу на фінансову стійкість підприємства [2-5]:

- 1) галузева належність суб'єкта господарювання;
 - 2) структура продукції (послуг), що випускається, її частка в загальному платоспроможному попиті;
 - 3) розмір сплаченого статутного капіталу;
 - 4) розмір і структура витрат, їх динаміка у порівнянні з прибутком;
 - 5) стан майна і фінансових ресурсів, включаючи запаси й резерви.
- Суттєво впливають на фінансову стійкість і зовнішні фактори [2-5]:
- 1) економічні умови господарювання;
 - 2) політична стабільність;
 - 3) техніка і технологія;
 - 4) платоспроможний попит споживачів;

- 5) економічна і фінансово – кредитна законодавча база;
- 6) соціальна і екологічна ситуація в суспільстві;
- 7) податкова політика;
- 8) рівень конкурентної боротьби;
- 9) розвиток фінансового і страхового ринку.

Розрахувавши у роботі показники, що характеризують фінансову стійкість підприємства, і проаналізувавши їх в динаміці та порівнявши з нормативними значеннями, ми можемо стверджувати, що підприємствам варто вжити заходів щодо підвищення рівня фінансової стійкості (табл. 1).

Таблиця 1

**Динаміка відносних показників фінансової стійкості
підприємств Вінницької області за 2018-2019 рр.**

Підприємство	Коефіцієнт фінансової залежності		Коефіцієнт маневрування власного капіталу	
	2018 рік	2019 рік	2018 рік	2019 рік
СТОВ «Агрофірма «Вербка»	2,5	2,2	-0,2	0,2
ПАТ «Сільськогосподарське підприємство «Турбівське»	1,4	1,04	0,8	0,5
ПАТ «Сад Поділля»	1,5	1,3	-0,1	0,4
ПрАТ «Вінниччина»	2,!	1,8	-0,1	0,12

Коефіцієнт фінансової залежності характеризує ступінь залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Занадто велика частка позикових коштів знижує платоспроможність і фінансову стійкість підприємства і зменшує ймовірність отримання кредиту. Правда, інколи зростання рівня цього показника може бути свідченням посилення ступеня фінансової надійності підприємства, довіри до нього з боку кредиторів. Проте і велика частка власних коштів не може оцінюватися позитивно, оскільки, якщо рентабельність активів підприємства перевищує вартість джерел позикових коштів, то за браком власних коштів вигідно взяти кредит. Кожному підприємству з урахуванням його специфіки доцільно встановити для себе нормативне значення цього коефіцієнта.

Оцінюючи значення коефіцієнта фінансової залежності (табл. 1) бачимо, що на трьох підприємствах протягом 2018–2019 років він знаходиться в межах оптимального від 1,04 (ПАТ «Сільськогосподарське підприємство «Турбівське» 2019 р.) до 1,8 (ПрАТ «Вінниччина» 2019 р.).

Це означає, що дані підприємства потреб у фінансових ресурсах покривали переважно за рахунок власних коштів. У СТОВ «Агрофірма «Вербка» коефіцієнт фінансової залежності у 2019 р. дещо перевищував оптимальне його значення і склав 2,2. Це частково пояснюється тим, що підприємство надає цільові послуги фізичним особам, оплата яких здійснюється нерівномірно. Як наслідок, частка дебіторської заборгованості в складі оборотних активів підприємства є достатньо значною. За таких обставин підприємство не може своєчасно розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями з постачальниками ресурсів, бюджетом тощо. Проте, у 2018 р. У СТОВ «Агрофірма «Вербка» цей показник становив 2,5, тобто у 2019 році підприємству вдалось покращити значення коефіцієнта фінансової залежності. [3]

Коефіцієнт маневрування власного капіталу показує, яка частина власного капіталу перебуває в обігу, тобто в тій формі, яка дає змогу вільно маневрувати цими коштами, а яка капіталізована. Цей показник характеризує ту частину власного капіталу підприємства, яка є джерелом покриття його поточних активів. Слід зазначити, що рівень цього коефіцієнта зумовлюється специфікою галузі та виробництва. Наприклад, у фондомістких виробництвах він буде нижчим, ніж у матеріаломістких, оскільки на таких підприємствах значна частина власного капіталу інвестована в необоротні активи і, насамперед, в основні засоби. Зростання коефіцієнта маневрування власного капіталу оцінюється позитивно, оскільки є доказом збільшення його фінансових можливостей в контексті маневрування власними коштами. Цей коефіцієнт повинен бути оптимальним, тобто мати позитивне та високе значення (кількісно бути вищим за 0,5), щоб забезпечити достатню гнучкість у використанні власних коштів підприємства.

Дані табл. 1 яскраво свідчать про високий дефіцит власного обігового капіталу майже на всіх досліджуваних підприємствах (за винятком тільки ПАТ «Сільськогосподарське підприємство «Турбівське»), унаслідок чого коефіцієнт маневреності власного капіталу має нижче та від'ємне значення при нормативному значенні понад 0,5.

Це означає, що підприємства вкладали в оборотні кошти власного капіталу менше від оптимальної величини, що загалом оцінюється негативно. Правда, тут слід враховувати низку факторів, які можуть знижувати оптимальне значення, наприклад даний показник може значно коливатися залежно від структури власного капіталу

Як видно з табл. 1 у 2018 році значення цього коефіцієнта були від'ємними на таких підприємствах як СТОВ «Агрофірма «Вербка» (-0,2), ПАТ «Сад Поділля» (-0,1) та ПрАТ «Вінниччина» (-0,1). Така ситуація доводить, що ці підприємства весь власний капітал інвестували в необоротні активи, залишаючи поза увагою мобільні активи. Власні оборотні кошти тут відсутні, а потреба підприємств у них покривається лише за рахунок поточних зобов'язань. Проте аналіз коефіцієнта маневрування власного капіталу переконує, що у 2019 р. на даних підприємствах спостерігається позитивна тенденція у його динаміці, незважаючи на фінансово-економічну кризу, яка негативно вплинула і на результати діяльності підприємств і на їх фінансовий стан.

Отже, проведені розрахунки показників фінансової стійкості сільськогосподарських підприємств регіону свідчать про наявні порушення платіжного балансу підприємств, неналежну структуру розподілу власного капіталу.

Діяльність будь-якого підприємства у сучасних умовах потребує стратегічного планування та формування стратегії його розвитку. Але, як показує практика, багато компаній працюють без стратегії. У той же час більшість вітчизняних підприємств концентрують свої зусилля на вирішенні поточних задач, а питання перспективного розвитку нерідко виявляються поза межами господарської діяльності.

Прибуток, який є основним фінансовим показником і результатом підприємницької діяльності суб'єктів господарювання, забезпечує потреби у фінансових ресурсах не тільки самих підприємств, а й держави загалом. Планування прибутку є складовою фінансового планування і найважливішим аспектом фінансово-економічної діяльності підприємств. Від достовірності визначеного планового прибутку залежить ефективність господарсько-фінансової діяльності підприємства.

Висновки

Отже, управління фінансовим станом сільськогосподарських підприємств потребує оптимізації рівня його фінансової стійкості. При управлінні структурою фінансових ресурсів слід використовувати методи, які враховують специфічні галузеві особливості підприємства такі як сезонність виробництва і конкуренцію на ринку. Оптимізація фінансової стійкості здійснюється для забезпечення якісних змін у складі інших елементів фінансового стану, що забезпечує нові можливості для економічного зростання підприємства.

Для підвищення ефективності роботи підприємства першочергове значення має виявлення резервів збільшення обсягів виробництва і реалізації, зниження собівартості продукції, зростання прибутку. Збільшення прибутку в результаті виробничої діяльності дає можливість підприємству заробити засоби на виробничий і соціальний розвиток, матеріальне заохочення, до того ж це стає функцією самого підприємства. Для росту обсягу прибутку від реалізації необхідно регулярно проводити інвентаризацію запасів і обладнання з метою виявлення надлишків. Ці надлишки необхідно продавати за ринковими цінами.

Результати дослідження можуть бути використані у процесі формування подальшої стратегії напрямку розвитку бухгалтерського обліку та аналізу фінансових результатів в системі управління підприємством. Впровадження наведених в статті пропозицій, як очікується, повинно удосконалити процеси діяльності на підприємствах сільськогосподарської діяльності Вінницької області, що буде приносити прибуток у майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Джеджула В. В. Перспективи забезпечення фінансової стійкості підприємств будівельної промисловості в умовах кризи / В. В. Джеджула, І. Ю. Єпіфанова // Управління соціально-економічним розвитком країни, регіону, підприємства в умовах кризи (виробнича, будівельна та транспортна галузі) : монографія / за ред. Л. М. Савчук. – Дніпро : Видавець Біла К.О., 2019. – Розд. 8.4. – С. 386-400.
2. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз. Підручник. / Цал-Цалко Ю. С. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
3. Костирко Л.А. Аналіз потенціалу фінансової в системі управління вартістю підприємства/ Л.А. Костирко // Вісник Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. – 2015. – № 4 (221). – С. 122-128.
4. Єпіфанова І. Ю. Сучасні підходи до аналізу ефективності оптимізації структури капіталу підприємств кондитерської галузі України [Електронний ресурс] / І. Ю. Єпіфанова, О. Г. Стемблевська // Економіка та суспільство. – 2016. – № 7. – С. 313-319. – Режим доступу : <http://economyandsociety.in.ua>
5. Єпіфанова І. Ю. Фінансовий аналіз та звітність : практикум / І. Ю. Єпіфанова, В. В. Джеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с.

Юзвенко Ірина Василівна - студентка групи МФК 186, факультет менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Єпіфанова Ірина Юрївна - доктор економічних наук, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет.

Iryna V. Yuzvenko - student, Faculty of management Vinnitsa National Technical University, Vinnitsa.

Iryna Y. Yepifanova - Doctor of economic sciences, Associate Professor of Finance and innovation management, Vinnitsa National Technical University.